

MDF-akadémia — Sinka István összegyűjtött versei

Benne a nemzet arca jelenik meg

Ünnepet ültünk az MDF-akadémián, Sinka István összegyűjtött verseinek könyvheti bemutatóján. Nagy ünnepet! Ezt igazán csak az tudja, aki megélt a költő teljes, majd mérsékelt kirekesztésének és elhallgattatásának évtizedeit.

Püski Sándor is együtt ünnepelt velünk, ő, aki 1939-ben a népi írók kiadójának első könyvének jelentette meg a „Vád” című kötetét (Sinkának ez már akkor a negyedik verseskötete), és ma is Püski az, aki a majdnem teljes, kétkötetes művel a „Nagy utakról hazatérve” c. kötettel pótolja a nagy úrt. Bevezetőjében el is mondta, honnan származik az a szeretet, amivel ő Sinka verseit és történeteit fogadja. Maga is otthon volt ezen a tájon a békési vidéken, mert gyerekkora nyarait anyai nagyapja bélmegyéri tanyáján töltötte, libapásztorokodással.

Sándor András író, szabálytalan méltatásában a XX. század magyar költészetének egyik legnagyobb és világhíradalmi mércével mérhető képviselőnek nevezte Sinka Istvánt az emlékező esten. „Olyan gyűjtőlencse — mondta —, mint Ady, Babits és József Attila; benne a nemzet arca jelenik meg.”

Az arca! Tavaly megmintaztáztá őt Andrássy Kurta Já-

nos szintén agyonhallgatott szobrászmesterünk, és a Vésztő melletti Gádorpusztán állították fel a karakterhű szobrot a népi írók panteonjában; éppen ott, ahol a Fekete Bojtár egykoron a nyáját őrizte. A szobrásznak nem okozott nehézséget bronzba önteni őt, hiszen harminc éven át fűzte szoros barátság Sinkához. Mára eljutottunk oda, hogy lassan nekünk sem lesz nehéz megidéznünk őt, hiszen Püski Sándor hozzásegítette Sinka Istvánt ahhoz, hogy jelen legyen a nemzet szívében.

Görömbei András irodalomtörténész, aki bemutatta a költőt elmondta, még 1972-ben is szembe kellett néznie a tiltással, hiszen a Sinka-kismonográfiát csak öt évvel később, 1977-ben sikerült megjelentetnie. Az ellenállás oka, amiért agyonhallgatták: Sinka István — úgymond — zsidóellenessége. Hiába magyarázta az őt mélyen ismerő tudós, hogy Sinka az urait gyűlölte, azok ellen lázadt. Ha egyházi birtokokon szolgált, egyházellenességgel illetnék, de ő zsidó és német birtokosoknak volt cselédeje, ezért csak ellenük lázadhatott. Szép volt az idő, s erre csak mi emlékezhetünk, az a generáció, akiknek megadatott az Egyetemi Színpa-

don hallgatni a Fekete Bojtár verseit a bátor Forrás Kör tagjainak előadásában, Medvigy Endre szerkesztésében.

A bihari pusztában pásztorok voltak a szülei is a nagyszülői születésű Sinka István. Sérülés nélkül csak úgy tudhatott ebből a mélységből kiemelkedni, ha *kivallja* szenvedéseit — kezdte a bemutatót Görömbei András. Önmagáról alkotta elnevezését, Fekete Bojtár, nagyon szerette és gyakran alkalmazta is. Önéletrajzi regényének ezt a címet adta: „Fekete Bojtár vallomása”. Innen a történet: Gazdája dobálja a kenyeret a földre, s azé lesz — övé-e vagy a kutyáé — aki előbb elkapja. Ebből a rémes kiszolgáltatottságból kellett kiemelkednie a költőnek. Hihette, s

hitte is, hogy 1945 után ő lesz itt a legboldogabb; első verseiben ott is bizalom. De kiszorították a magyar irodalomból, és húsz esztendőn keresztül meg sem jelenhetett. Igaz, hogy nem is óhajtott elfogadni a kegyet, nem akart részt venni a nemzetellenes politikában.

Sinka István életútjának, költészetének ismertetői és méltatói együtt ünnepeltek: Medvigy Endre a könyv szerkesztője, Püski Sándor a kiadó, Sándor András író. Közreműködött Berecz András népdalénekes, aki olyan dalokat énekelt, amelyek a költőnek is minden bizonnyal tetszettek volna, szintúgy Horváth Sándor színművész nagy átéléssel tolmácsolt versei is. Sándor András gyönyörű méltatásából csak egy rövid idézetet közlünk: „...A nemzeti költészet vonulatai között Sinka vagy magányos csúcs, vagy egy eleddig hiányzó vonulat kiindulópontja... Ama magaslatok közé tartozik, melyeken nem fog az idő erodáló, kopató munkája. Sinka a 900 évig rejtve maradt hullámhossz megjelenése a költészet színpén. Nélküle most már nincs teljesség a magyar irodalmat illető fogalomalkotásban.”

(Ónody)

Erkel-napok Budakeszin

Az Erkel Ferenc hagyományainak ápolásával hírnevet szerzett Budakeszi június 11–13-ig, háromnapos rendezvénysorozattal kapcsolódik be nagy muzikusunk halálának 100. évfordulóját ünneplő országos megemlékezésekbe. Erkel a XIX. század második felében gyakori vakációzott a településen — tudtuk meg *Herein Gyulától*, a helyi Szépfűtő Egyesület elnökétől. Budakeszhez kötődő emlékeit 1954 óta kutatja. Nélküle — és Balogh Géza helytörténész munkája nélkül — az 1988 óta negyedik alkalommal megrendezésre kerülő megemlékezéssorozat sem jöhetett volna létre. Az egyesületnek — és dr. Varga Miklós körzeti orvosnak — köszönhetően készült el Erkel szobra is. *Bíró János* helyi szobrászművész alkotását ma avatják fel. Az éves megemlékezések ötlete ugyan tőlünk származik — mondta még *Herein Gyula*. — De *Tarnai Hedry Mária*, a programok művészeti vezetője és *Pék Lajos*, az Erkel Ferenc művelődési ház igazgatója nélkül nem valósítható meg.

Idén is a sokoldalú muzikust idézik programjaikkal úgy, hogy minél szélesebb közönséghez szóljanak — mondta Hedry Mária. Az ingyenes koncertlátogatók a budakeszi plébániatemplomban péntek este *Erkel*, valamint a kortárs *Liszt és Mosonyi Mihály* műveit élvezhetik az *Állami Hangverszenekar* előadásában, *Kocsár Balázs* vezényletével. Szombat este pedig Erkel kamarazenejét, kórusműveit és dalait hallhatják olyan nagyevű előadóművészek tolmácsolásában, mint *Kassai István* zongoraművész, *Szecsődi Ferenc* hegedűművész, *Lukács Péter* brácsaművész, *Sudár Gyöngyvér* énekesnő, a veresgyházi *Cantemus Ének* és a helyi *Stella Kamara-kórus*. A koncert érdekessége az Erkel-féle *Szózat* Vörösmarty Mihály versére, valamint *Szokolay Parainese* Kölcsey versére, melyet a zeneszerző Hedry Mária felkérésére írt. A zenebarátok kedvéért a művelődési házba látogat két közkezdelt rádiós műsor is: péntek délben a *Ki nyer ma?*, szombat dél-

után négy órakor pedig a zeneszerető gyerekek és a gyerekszerető muzikusok közreműködésével megszólaló *Zeneház*.

A Zeneház mellett sok más programmal próbálják a fiatalokat az eseményekbe bevonni — folytatta Hedry Mária. — *Erkel és kora* című, általános és középiskolásoknak kiírt pályázatukra 28 színvonalas dolgozat készült Erkel operáiról és keletkezésük körülményeiről. A díjat és különdíjakat péntek délután, az *Én és a zene* címen rendezett aszfalttrajzoló verseny után osztják ki. Majd a fiatalok megkoszorúzzák az emléktáblát Erkel egykori nyaralóján.

A zenei műsorok mellett szabaddíós programokkal csalogatják Budakeszre a kirakapcsolódi vágyó családokat. Számos helyen lesz terezene, többek között Budakeszi testvérvárosa, *Neckarsulm* fúvószenekarának közreműködésével. A *Bihari Táncegyüttes* és a *Hegedűs Együttes* részvételével néptáncbemutatókat, majd vasárnap délután táncbemutatókat tartanak. A parkban pedig kézműves-kirakodóvásárt rendeznek. A tánckedvelőket várják a rendezvénysorozat kiemelkedő zárórendezvényére is: a *Honvéd Együttes Tánccsínháza* előadására. Műsorukon *Molnár Ernő* Erkel és Liszt zenéjére írt, *Magyar Fantázia* című koreográfiája, valamint *Novák Ferenc Helység kalapácsa* című, magyar néptáncok elemekre épülő dramatikusan szerepel.

A rendezvénysorozat a művelődési ház munkatársai és Hedry Mária több hónapos, megfigyelt szervezőmunkájának eredménye — mondta végül Pék Lajos. A műsor összeállításában ezúttal is *Bónis Ferenc* Erkel-kutató volt segítségükre. Idén külön tájékoztatót tartottak a helybeli iskolák, intézmények, civil szervezetek és közéleti személyiségek számára, mert szeretnék, hogy minél több helybeli kapcsolódna be a színvonalas programokba.

(veszelszky)

*

Az Erkel- napok részletes programját lapunk 10. oldalán közöljük.

A természet dolgait figyeli

Aki az Édenbe száműzetett...

A közelmúltban jelent meg *dr. Surányi Dezső*, ceglédi tudományos kutató legújabb műve: *Éden a Duna—Tisza közí Pest megyében (Cegléd és környékének természetvédelmi értékei)* címmel. A szerzővel ennek apropóján beszélgettünk.

— Az 1970-es években felfedeztem, hogy ezen a vidéken értékes növény- és állatfajok élnek. Korábban erről az emberek csak mendemondákban hallottak. Ezért nem tudatosított bennük, hogy vannak olyan területek, ahol a természet értékei megtalálhatóak. Fel sem sejtett, hogy ezeket a világgal, a szűkebb pátriával meg kellene ismerettni. Azt, hogy az ország legnagyobb pókbangós rétjeit — ez egy veszélyeztetett faj, egyetlen tő ötvenezer forint — sikerült meglegelni. Számos efféle tudományos felismerés birtokába jutottam. Persze emögött mintegy tizenkilenc év kemény kutatómunkája van. Keserves utat jártam végig, ám ennek ellenére azt éreztem, hogy az Édenbe száműzettem.

— A könyvet a megöröklés szándéka motiválta?

— Igen. Részben pedig az, hogy a forrásanyagom másfél évszázad ceglédi flóra és zoológiai kutatásához egy rövid utalás — *Kitajger Pátról*, aki a XVIII. században járt erre

— itt érdekes fajok vannak. Állandó volt az átalakulás. Ez tematikus eltéréssel követhető. *Boros Ádám* professzorral az 1970-es évek második felében megtaláltuk a varnaisi részen a bókölő zsályát. Ma már a szakirodalom szerint csak a Tizsántúlon létezik. Korábban azt is kevesen sejtették, hogy vidra is megfordul a környéken (ceglédberceli horgásztavaknál). Miként azt sem, hogy a szűcstelepi kis árkokban vagy az Egres tónál (a város Újszilvás felőli határerületén) rengeteg a tarajos göte. Ezekhez a felismerésekhez sokat kell gyalogni, s kitartóan figyelni a természet dolgait.

— A könyv megírása a kutatáshoz képest egyszerű volt?

— Mindenképpen. Ám öröm az, hogy megtaláltam a legutolsó felmelegedési periódusok maradvány növényfajait, vagy az eljegesedés emlékeit: a siberiai nősziromot is, s Albertirsán *Aulich* tábornok réjtjén feltérképeztem az orchideákat.

— A kutatónak nemcsak a felfedezés a küldetése, hanem az ismeretek átadása is a fiataloknak.

— Hiába a ceglédi székhelyű *Magyar Pál* természetvédelmi ifjúsági tábor — elég nagy a passzivitás. Még igazából a helybeli szaktanárok sem érzik át ennek a jelentőségét. Mi tagadás, a természete-

ti környezetkárosodás kisebb, mint az emberi lelkekben és agyokban lévő kulturális szennyezés. Más településeken megrendezett vetélkedőkön hiányolják a ceglédi diákokat. Nem értik ezt az érdektelenséget, hogy a város miért nem mutatja meg ifjú tehetségeit.

— Az új kötete mennyi utánjárásból valósult meg?

— Szerencsére nem kellett túl sokat kilincselnem. Ugyanis ez a kiadvány előlábja a Természetvédelmi Oktató Központ tankönyve. Komoly összeggel segítette a megjelenést a TIT Pest Megyei Egyesülete. Természetesen fontos volt néhány önkormányzat és cég önzetlen támogatása is.

— Most min dolgozik?

— Van egy szerződése a virágnyelvi- és színmonográfia elkészítésére, amely a szombathelyi tanárképző főiskola kiadványa lesz. *Lippai János* Posonyi kertjének mai nyelvezetű átiratán dolgozom. Tervezem, hogy egy műben a magyar múlttal szembesítsem az olvasót. Éspedig úgy, hogy a tudományos szakértő szemzőgéből vizsgálom *Petőfi* és *Arany* természetismeretét. Októberben pedig a Tudományos Akadémián doktori téziseim kívánom megvédeni. S alighanem a kutatóra is újabb kihívások várnak majd.

F. F.

Miskolci nyári fesztivál

A miskolci nyári fesztivált június 21. és augusztus 8. között rendezik meg. Négy helyszínen négy különböző műfaj mutatkozik fel. A részletes programot *Selmeczi György*, a miskolci nyári fesztivál igazgatója ismertette budapesti sajtótájékoztatón.

A rendezvénysorozatot ünnepi hangverseny nyitja meg a diósgyőri várban. Ott mutatják be Verdi *Nabuccóját* is, *Bruno Berger* osztrák művész rendezésében. *Anne Randine Overby* norvég hölgy lesz a karmester. A háromnapos nemzetközi folkfesztiválon 20–25 hazai és külföldi — többek között sicíliai, ír, francia, cseh és svéd — együttes lép fel.

A *Víg özvegy* című Lehár-művet és A régi nyár című Lajtay-Békeffy operettet Miskolctapolcán az „Akropolisz” láthatják az érdeklődők. Ugyanott adja elő a Nyitott Színház Schislag Szerlem, oh... című darabját. A rendezők a gyerekek is gondoltak, és műsorra tűzték János vitéz történetét.

A miskolci Kossuth-udvarban a dzsessz képviselőit — köztük *Bontovics Katit*, *Pege Aladárt*, a *Dresch* kvartetet — hallhatják a műfaj kedvelői.

A montmante-i hangulató Avas-dombon vasárnaponként „vásárnapokat” tartanak. A kis kocsmákban egy-egy festő, grafikus és szobrász állítja ki műveit.

Szentendreiek tárlata

Előadássorozat hazánkról Washingtonban

Szerdán este a washingtoni magyar nagykövetségen rendezett fogadással, *Tar Pál* nagykövet előadásával fejeződött be az Egyesült Államok nemzeti múzeumának Magyarországról rendezett előadás-sorozata.

A hathetes sorozat keretében a Smithsonian Intézetében mintegy száz hallgató megismerkedhetett az új Magyarország kül- és belpolitikájának kérdéseivel, a ma-

gyarság, a Kárpát-medencei népek történetével, a kisebb-sögek kérdéseivel. Előadások szóltak a magyar néprajzról, zenéről, az ország idegenforgalmi érdekességeiről. A záróesten Nagy Ervin adott nagy sikerű koncertet Liszt alkotásaiból és a vendégek láthatták a magyar avantgárd alkotásaiból rendezett tárlatot, a szentendrei Erdész-galéria rendezésében.